

МАТЕМАТИКА МҰҒАЛІМДЕРІН МЕКТЕП ОЛИМПИАДАЛАРЫН ҰЙЫМДАСТЫРУҒА ДАЙЫНДАУ

Мәжит М.Н., студент

Смагулов Е.Ж., п.ғ.д., профессор

І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған қ.

E-mail: smagulovezh@mail.ru

Қазіргі таңдағы еліміздегі білім беру жүйесінің ең басты міндеті -білім берудің ұлттық модуліне өту арқылы жас ұрпақтың білім деңгейін халықаралық дәрежеге жеткізу. Қоғамдағы әлеуметтік — экономикалық өзгерістер білімді, алған білімін практикада қолдана білетін, жан-жақты нарық заңдылықтарына бейімделген қоғам мүшесін талап етеді. Білімнің алғашқы сатысы мектепте қалыптасатындықтан, келешек ұрпақты өмірге және еңбекке толық қанды даярлау, оның бойындағы табиғи және адами жақсы қасиеттерінің көзін ашып, шығармашылыққа, ізденімпаздыққа баулу, сонымен қатар өмірдің қай сатысына болмасын еркін және дәлме-дәл жауапкершілікпен қызмет жасауға дайын, әртүрлі жағдайда жинақы болуға тәрбиелеуде мұғалімнің рөлі зор.

Тірек сөздер: *Ақпараттық технологиялар, студенттер, оқу қызметі, білім беру, психологиялық пәндер*

Главная задача системы образования в стране сегодня-довести уровень образования молодого поколения до международного уровня с переходом на Национальный модуль образования. Социально-экономические изменения в обществе требуют знания, умения применять полученные знания на практике, адаптироваться к законам разностороннего рынка. Поскольку первая ступень образования формируется в школе, велика роль учителя в подготовке будущего поколения к полноценной жизни и труду, раскрытии его природных и человеческих достоинств, приобщении к творчеству, любознательности, а также в воспитании готовности к свободной и ответственной деятельности в различных ситуациях.

Ключевые слова: *информационные технологии, студенты, учебная деятельность, образование, психологические дисциплины*

The main task of the education system in our country today is to bring the level of education of the younger generation to the international level through the transition to the national education module. Socio — economic changes in society require a member of society who is educated, able to apply the acquired knowledge in practice, and is fully adapted to the laws of the market. Since the first stage of education is formed in school, the role of the teacher is great in preparing the future generation for life and work, revealing its natural and human qualities, instilling creativity, curiosity, as well as being compact in various situations, ready to work freely and responsibly at any stage of life.

Key words: *Information Technology, students, educational activities, education, psychological disciplines*

Мақала «ЖОО үздік оқытушы» грантының аясында орындалды.

Өзектілігі. *Мақала авторы университетте математика мамандығы бойынша екінші курста оқудан басталған мектеп олимпиадасы саласында көптеген жұмыстар атқарды. Мысалы, мектеп олимпиадасын талдау көрсеткендей, олимпиадаға қатысушы командалардың жетекшілеріне: 1) дарынды балалармен жұмыс әдістері; 2) оқушыларды олимпиадаға дайындау жүйесінде. Мектеп оқушыларын олимпиадаға дайындауды*

жоспарлау ұйымдастырушылық процедураларды қамтиды: сыныптарды таңдау; тәрбиешілердің инновациялық әдістерді зерттеуі және курстар әзірлейтін авторлар командаларын қалыптастыру; оқу бағдарламаларын құру; мақсаттарды келісу, мектептің олимпиадалық резервіне дайындық процесін жоспарлау және реттеу [1].

Мектеп оқушыларын олимпиадаға дайындаудың әзірленген жүйесін енгізу мыналарды қамтиды: 1) мектеп оқушыларын ШОР арқылы олимпиадаларға қатысуға дайындау; 2) математика мұғалімдерінің диагностикалық аттестаттау мүмкіндігі; 3) бакалаврларды мектеп олимпиадаларын ұйымдастыруға дайындау.

Осылайша, студенттің олимпиадалық іс -әрекетінің сапасын анықтауда оның пәндік құзыреттілігі болып табылады. Оқушылардың дамып келе жатқан математикалық құзыреттілігі үш деңгейден өтеді: табалдырық, жоғары, жоғары, жаңғырту деңгейімен байланысты, оқушының дербестігінің дәрежесі мен мәселені шешудегі әрекеттің күрделілігіне негізделген байланыстар мен пайымдаулар. . 4 кезеңнен тұратын олимпиадаларға қатысушылардың математикалық құзыреттілігін қалыптастырудың әдістемелік жүйесінің моделі жасалды.

Демек, мектеп оқушыларын олимпиадаға дайындау жүйесінде қашықтықтан оқыту технологиясын қолдану бағыттары көрсетілген. Мақалада оқушылардың АКТ құзыреттілік деңгейінің жоғарылауына әсер ететін олимпиадаларға қашықтықтан дайындалудың ерекшеліктері көрсетілген. Олимпиадаларға қатысушылардың ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудың әдістемелік жүйесінің моделі жасалды, АКТ -ның негізгі құзыреттіліктері анықталды. Мектеп оқушыларын республика мектептеріндегі олимпиадаларға дайындау екі формада жүзеге асырылады: 1) оқу жылы бойы, оның ішінде негізгі және қосымша мектептерді жүйелі түрде дайындау; 2) олимпиадалар алдындағы мерзімді қарқынды жаттығулар [2].

Негізгі бөлім. Мектеп оқушыларын олимпиадаға қатысуға қажетті құзыреттілікті қалыптастыратын олимпиадаға дайындау жүйесінде педагогикалық технологияларды (STEM, дизайн және ақпараттық -коммуникациялық технологиялар, сын тұрғысынан ойлауды дамыту технологиясы) қолдану өзекті болып табылады. STEM білімі оқытудың пәнаралық тәсілімен сипатталады, теория мен практиканың байланысы, жаратылыстану, математикалық және инженерлік білімнің интеграциясы, бұл болашақ дағдыларды дамытуға бағытталған оқу бағдарламасына STEM элементтерін енгізуді талап етеді: математикалық модельдеу, технология, ғылыми жаңалық. STEM білім беру проблемаларына бекітілген STEM оқу бағдарламасының болмауы, пән мұғалімдері арасында жобалық дағдылардың болмауы жатады. Мектеп оқушыларын олимпиадаға дайындауда зерттеу жобалары әдісін табысты қолдану шарттары анықталды.

Жетекші қызмет түрлеріне сәйкес олимпиадаларға қатысушылардың қосымша құзыреттіліктерін енгізу қажет деп санаймыз: эмоционалды -психологиялық, реттеушілік, танымдық, тапсырмалық, күтуші, шығармашылық және жетілдіру құзыреттіліктері.

Үш бағытта жұмыс істейтін мектептердің педагогикалық инновациялары олимпиадаларда жоғары сапалы нәтижеге жетуге ықпал етеді: жаратылыстану циклінің пәндерін терең зерттей отырып авторлық жоспар бойынша жұмыс жасау; олимпиадалық жұмыстарға, құжаттамаға қойылатын талаптарды айқындайтын авторлық дидактикалық материалды құру; оқу үдерісінде инновациялық әдістерді қолдану: дарынды балалармен бөлімдердің жұмысы, олимпиадалық резерв мектебі (ШОР) [3].

Жаттығудың мақсаты анықталады, міндеттер қойылады, олимпиадалық резерв мектебінің бағдарламасы бойынша дайындықтың күтілетін нәтижелері тұжырымдалады. Олимпиадалық резерв мектебінде білім алу теориялық, практикалық, дербес зерттеулер блогынан тұрады. Математика оқулығы, олимпиадалық есептер жинағы, желілік білім беру ресурстарының тапсырмалар базасы, ақпараттық -коммуникациялық технологиялар оқу құралы болып қала береді. Олимпиадалық резерв мектебінің қызметі екі бағытты қамтиды: оқушылардың ғылыми және олимпиадалық қызметі. Олимпиадалық резерв студенттерін аттестаттау кезінде мұғалім олимпиадалық тапсырмаларды шешу дағдыларын бағалайды,

жобалау жұмыстарын ұсынады, сол арқылы оқушылардың олимпиадалық іс -әрекетін бағалайды. Оқушылардың олимпиадалық резерв мектебінде жеке, мета-пәндік және пәндік оқу нәтижелері бойынша жетістіктерін бағалау схемасы жасалды. Оқу процесіне олимпиадалық резерв мектебінің бағдарламасын енгізу мұғалімдерге пәндік білімді қалыптастыруға, мектеп оқушыларының мета-әрекеттерге тән ойлау қасиеттерін, интеллектуалды мета-дағдыларын дамытуға, сапалы дайындыққа көмектеседі. оқушылардың олимпиадаға қатысуы.

Оқушыларды математикалық олимпиадаға дайындау бойынша мұғалімдердің іс - әрекетінде біз үш негізгі бағытты анықтадық: дарынды оқушыларды анықтау; оқушыларды олимпиадаларға қатысуға дайындау бойынша әдістемелік жұмыс; мектеп оқушыларының математикалық зерттеулерін ұйымдастыру. Сонымен қатар математика мұғалімдерінің біліктілігінің 3 элементі: - мектеп оқушыларын қысқа және ұзақ мерзімге арналған олимпиадаларға дайындау бойынша жұмыс жоспарларын құру; - олимпиадалық резерв немесе үйірме мектебінде сабақ жоспарын құру; - оқушылардың олимпиадаға дайындығын жүзеге асыру жолдарын құру [4].

Мектеп оқушыларын олимпиадаға дайындау жүйесінде математика мұғалімдерінің диагностикалық аттестациясының мүмкіндіктерін зерттей отырып, біз келесі тармақтарды ескереміз:

1) мұғалім өз деңгейіндегі олимпиадалық есептерді шығара білуі керек;

2) ШОР оқытушылары мен олимпиаданың қазылар алқасының мүшелерін дұрыс таңдау. Мұғалімдерді диагностикалық аттестаттаудың мақсаттары мен тапсырмаларды әзірлеу принциптері анықталды. Біліктілікті арттыру курсының 3 модульдік бағдарламасы мен DAU ұйымдастыруды жетілдіру бойынша ұсыныстар ұсынылады.

Мектеп оқушыларына математикалық олимпиадаларды ұйымдастыру процесін басқаруда ақпараттық технологиялардың енгізілуін анықтайтын факторлар анықталды. Математикалық олимпиадаларды ұйымдастыру үдерісінде АТ қолдану, әкімшілік қызметкерлер үшін компьютерлік мүмкіндіктерді қолдану, білім беру мекемесі әкімшісінің ақпараттық технологиялар саласындағы құзыреттері, АКТ -ны менеджментте қолдану саласы қарастырылады. оқу процесінің ерекшеліктері көрсетілген. VII. Болашақ математика мұғалімін олимпиадаларға дайындаудың теориялық негіздерінің моделі жасалды, оның құрылымында қоғамның кәсіби құзыретті маман дайындаудың тәртібі болып табылады. Әр деңгей студенттің өзінің қызметі үшін маңызды кәсіби қасиеттерді меңгеру дәрежесін көрсетеді және алдыңғы деңгейдегі білім, білік және дағды құрылымын қамтиды [5].

Қорытынды. Болашақ математика мұғалімінің олимпиадалық дайындық мазмұны әзірленді, ол 2 білім саласын қамтиды: 1) математикалық олимпиадаларды дайындау мен ұйымдастыру әдістемесі; 2) математикадан олимпиадалық есептерді шешу әдістемесі. Осы бағыттарды ескере отырып, «Математикадан сыныптан тыс жұмыс және олимпиадалық есептерді шешу әдістемесі» факультативті пәнді меңгеру нәтижесінде оқушылардың мақсаты, міндеттері, күтілетін оқу нәтижелері мен қалыптасқан құзыреттіліктері анықталды. I-IV курс студенттеріне арналған «Мектеп оқушыларына арналған математикалық олимпиадалар» үйірмесінің қызметі 2 бағытта жүзеге асырылады: 1) математикалық олимпиадалық есептерді шешу әдістері; 2) мектеп оқушыларын математикалық олимпиадаларға дайындаудың формалары мен әдістері бойынша ғылыми зерттеулер жүргізу.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Бабаев Д.Д., Смагулов Е.Ж., Хаймулданов Е.С. Математиканы оқытуда IT технологияларды қолданудың әдістемелік ерекшеліктері. (2018) ВЕСТНИК Жетысуского государственного университета имени И.Жансугурова. Серия «Математика и естественно-технические науки». Стр.11-15. Талдықорған

2. Ермакова Н.Т. Особенности обучения информатике в школах республики Казахстан. Научная статья. Журнал: Вестник Красноярского государственного педагогического университета им. В.П. Астафьева. № 1 (35). 2016 год.

3. Андреев, А. А. Практика электронного обучения с использованием Moodle. Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2008. — 146 с. Андреев А.А
4. Smagulov Esengali, Seitova Sabyrkul, Khaimuldanov Yerlan, Adilbaeva Ardak, Tulymsyakova Gulnur, Abdykarimova Aizhan. «Periodico tche quimica» www.periodico.tchequimica.com Vol. 15 N. 30. ISSN 1806-0374 (impresso). ISSN 1806-9827 (CD-ROM). ISSN 2179-0302 (meio eletronico). 2018 Porto Alegre. RS. Brasil. p.330-337.
5. Esengali Smagulov. Sabyrkul Seitova. Yekaterina Gavrilova. Zhomart Zhiyembayev. Nazym Zhanatbekova (2018). «Studying Mathematical Subjects to Students as an Independent Work». Astra Salvensis, an VI, numar 11, 2018. p.617-630.